

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Kopija:

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

(siunčiama tik el. paštu)

2018 m. spalio 22 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 570, 629, 631, 663, 668, 688, 689, 736, 739, 746 IR 749 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1460 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-2486

Gerbiami Teisingumo ministerijos atstovai,

Ilgametė skolų išieškojimo tvarka, kuomet iš minimalaus darbo užmokesčio buvo galima išskaičiuoti iki 50 procentų atlygio, nesuteikdavo žmonėms realių galimybių grąžinti skolas, neskatinu jų dirbti legaliai ir vedė į skurdo ir neaktyvumo spąstus. Nevyriausybines organizacijas, dirbančios skurdo ir socialinės atskirties mažinimo bei žmogaus teisių srityje, džiaugiasi šiemet įsigaliojusia nauja skolų išieškojimo tvarka, numatančia mažesnes išskaitas, nes jau dabar stebi didėjančią žmonių motyvą dirbti bei viltį grąžinti skolas.

Vis dėlto, palaikome siūlymus įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2486 siūlymus taikyti 20 proc. išskaitymą nuo minimalaus darbo užmokesčio tiems žmonėms, kurie turi dvi ar daugiau vykdomųjų bylų atsižvelgiant į žemiau nurodytus argumentus:

1. Nors sumažintos išskaitos neabejotinai palengvins įsiskolinusių asmenų padėtį, tačiau nepakankamai prisidės prie skurdo ir neaktyvumo spąstų sumažinimo, o taip pat neužtikrins oraus pragyvenimo lygio. Primename, kad Seimo priimtas Vyriausybės projektas buvo orientuotas tik į MVPD (minimalių vartojimo poreikių dydžio, šiuo metu – 245 Eur) apsaugojimą, nes nuskaičius 30 proc. nuo MMA lieka vos daugiau nei MVPD. Būtina atkreipti dėmesį, kad MVPD apima tik minimaliausius poreikius, kurie reikalingi patenkinti gyvybiškai būtiniems poreikiams. Tuo tarpu **dirbančiam žmogui yra svarbu ne tik palaikyti savo egzistenciją, bet ir turėti galimybę oriai gyventi.**
2. Dabartiniame projekto Nr. XIIIIP-2486 siūlomame atveju – nuskaičiuoti 20 proc. nuo MMA (jei žmogus turi daugiau nei vieną bylą) – nuo 2019 m. žmogui, uždirbančiam minimalų atlyginimą, liktų 315,2 Eur disponuojamų pajamų. Naujausiais Statistikos departamento duomenimis skurdo rizikos riba siekia 307 Eur. Taigi, **minėti siūlymai užtikrintų, kad vienas gyvenantis asmuo, dirbdamas ir mokėdamasis skolas, gyventų aukščiau skurdo rizikos ribos.**
3. Norint pasiekti reikšmingų pokyčių, būtina imtis ryžtingų veiksmų. **Žmogui, racionaliai priimant sprendimą, ar išeiti iš šešėlio ar paramos sistemos, yra itin reikšminga, kokia dalis jo algos bus išskaityta – trečdalis ar penktadalis.** Manome, kad šiuo atveju dešimties procentų skirtumas tarp išskaitų dydžių yra lemtingas žmogaus apsisprendimui. Tuo tarpu neryžtingi sprendimai neduos laukiamo reikšmingų rezultatų.
4. Pabrėžiame, kad **pragyvenimui paliekant didesnę pajamų sumą ir taip užtikrinant žmogaus oriam pragyvenimui reikalingą sumą, ženkliai sumažėja tikimybė, kad susidarys naujos skolos.** Tuo tarpu taikant griežtesnius išieškojimus ir paliekant mažesnę sumą, reikalingą pragyvenimui, žmogui trūksta pajamų, reikalingų apmokėti būtinąsias paslaugas, tame tarpe ir komunalinius mokesčius ar viešojo transporto paslaugas. Taip pat asmuo gali būti linkęs dar daugiau skolintis. Taip klimpstama į vis gilesnę skolų duobę ir uždara skurdo ratą.

5. Taikant 20 proc. išskaitas būtų geriau apsaugotos senatvės pensiją gaunančių ir žmonių su negalia, gaunančių netekto darbingumo pensijas, pajamos. Tai yra labai svarbu, nes pensijinio amžiaus žmonės ir žmonės su negalia, turintys mažą darbingumo lygį, **paprastai neturi kitų galimybių užsitikrinti didesnes ir pakankamas pragyvenimui pajamas.**
6. Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyrius 2016 metais atliko kai kurių ES valstybių (Airijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Jungtinės Karalystės, Vokietijos ir kt.) išieškojimo iš darbo užmokesčio apžvalgą, kurioje nurodyta, kad iš minimalaus atlyginimo kai kuriose šalyse apskritai neišieškoma, o daugumoje valstybių 20 - 30 proc. išieškoma tik nuo tos dalies, kuri viršija MMA. Taigi, **nors Seimo sprendimu išskaitų dydžiai buvo sumažinti, jie vis tiek 1,5-2 karto didesni nei paminėtose valstybėse.**
7. Primename, kad tokius siūlymus palaiko 100 nevyriausybinų organizacijų ir 3000 Lietuvos gyventojų, [pasirašiusių peticiją](#).

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais, raginame Seimo narius palaikyti teisės aktų projektus, suteikiančius asmenims realias galimybes grąžinti skolas.

Atsakyti prašome el. paštu:

jurgap@osf.lt

info@stopskurdas.lt

birute@lchr.lt

Koalicija „Galiu gyventi“

Jurgita Poškevičiūtė

Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas

Aistė Adomavičienė

Lietuvos žmogaus teisių centras

Birutė Sabatauskaitė

Organizacijų ir fizinių asmenų parašai, palaikantys [kreipimąsi](#) į Seimo narius dėl išskaitų mažinimo.